

ЗА ХАРАКТЕРА И ИЗЧИСЛЯВАНЕТО НА ПРОДУКЦИЯТА ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ

Иван Дочев

От няколко години в баланса на обществения продукт се яви едно ново перо: продукцията от засаждане и отглеждане на трайни насаждения. До тогава у нас не е изчислявана такава продукция. Не може да има спор, обаче, че засаждането и отглеждането на трайни насаждения — овощни градини, лозя, ягоди насаждения, хмел, черничеви градини е производствена дейност, точно така както например отглеждането на добитъка или строителството и че за пълното обхващане на обществения продукт и националния доход е необходимо да се изчислява продукцията и от тази дейност.

Трайните насаждения — плодоносещите, представляват основни производствени фондове в селското стопанство. При простото възпроизводство, както е известно, новосъздаваните основни фондове изцяло отиват да възстановят излизащите основни фондове. А физически излизащите основни фондове по тяхната първоначална стойност трябва да се равняват средно на амортизацията на всички основни фондове за дадения период. Това означава, че продукцията от създаването на нови основни фондове по стойност ще бъде равна на амортизацията на действащите основни фондове. Следователно, при едно просто възпроизводство на трайните насаждения, изчисляване продукцията от тяхното създаване, което от своя страна ще изисква изчисляване и амортизация на същите, не би изменило нито размера на националния доход, нито прираста на основни и оборотни фондове, а следователно и пропорцията между натрупването и потреблението. Но у нас се осъществява разширено социалистическо възпроизводство във всички сектори на народното стопанство. От 1948 г. до 1957 г. площите на трайните насаждения пораснаха с повече от 800 хил. декара. В годините на Третата петилетка това нарастване ще върви с още по-големи темпове. А при разширено възпроизводство на трайните насаждения продукцията от тяхното създаване не може да не превишава тяхната амортизация, а следователно не може да не се отразява и върху растежа на националния доход, върху пропорцията между натрупването и потреблението. От друга страна, както е известно, на дневен ред пред нашите кооперативни стопанства стои въпросът за изчисляване себестойност на произведената продукция. За тая цел, обаче, ще бъде необходимо вярно установяване на всички производствени разходи, в това число и на амортизацията на трайните насаждения. Ето защо не случайно изникна проблемът за статистическото обхващане и изчисляване на продукцията, която се създава в този сектор на материалното производство.

Във връзка с това поставя се въпросът за отрасловата принадлежност на това производство. Към кой отрасъл трябва да се отнесе засаждането и отглеждането на нови трайни насаждения.